

SOCIAL MENTALITY AND RESEARCHER THINKERS JOURNAL

Open Access Refereed E-Journal & Refereed & Indexed

ISSN: 2630-631X

Social Sciences Indexed

www.smartofjournal.com / editorsmartjournal@gmail.com

November 2018

Article Arrival Date: 12.11.2018 Published Date:30.11.2018 Vol 4 / Issue 13 / pp:929-941

TÜRKİYE'DE REGÜLASYONLAR EKSENİNDE BİTCOİN'İN VERGİLENDİRİLMESİ SORUNSALI

THE PROBLEMATIC OF TAXING BITCOIN ON THE AXIS OF REGULATIONS IN TURKEY

Gamze Yıldız ŞEREN KURULAR

Dr.Öğr.Üye. Namık Kemal Üniversitesi, İİBF, Maliye, gyseren@nku.edu.tr Tekirdağ/Türkiye

Dilek AKBAŞ AKDOĞAN

Dr.Trakya Üniversitesi, İİBF, Maliye, dilekakbas@trakya.edu.tr Edirne/Türkiye

ÖZET

Her çağ kendisine özgü özelliklerle beraber teknolojik anlamda modern yaklaşımları da beraberinde getirmektedir. Para hususunda hiç kuşkusuz 21.yüzyılın en büyük yeniliği sanal para ve türevleridir. Dünya üzerinde insanların taleplerinin devam ettiği süreçte varlığını sürdürecektir söz konusu sanal paraların bu makaledeki inceleme konusu bitcoin'lerdir. Gün geçtikçe işlem hacminin artması ve elde edilen kazançların mühim miktarlara ulaşması, sahip olduğu özellikler gereği kara paranın aklanmasına ve vergi kaçakçılığının yapılmasına imkan sağlayabilmesi hususları devletlerin gündemlerine bitcoin'in vergilendirilmesini getirmiştir. Türkiye'de bitcoin'in vergilendirilmesi hususu 2017 senesinde kendisine tartışma alanı bulsa da günümüzde halen bitcoin'in yasal statüsü netleşmiş değildir. Bu noktada dünya örneklerinin de ışığında Türk vergi sistemine en uygun yöntemin ortaya konularak, teknolojik inovasyonun sağlanması, illegal faaliyetlerin finansmanına da olanak sağlayan bu yatırım kanalının devlet tarafından önemle izlenmesi, hukuki zeminde tanımının netleştirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda en önemli husus ise Türkiye'de ilgili vergi mevzuatının güncel gelişmelere uyum sağlayacak bir yapıya kavuşturulmasının sağlanmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Regülasyon, Türk Vergi Sistemi, Bitcoin, Sanal Paranın Vergilendirilmesi

JEL Kodu: K34, H2, H24

ABSTRACT

Every era brings its own unique features as well as technologically modern approaches. Undoubtedly the biggest innovation of 21st century regarding money is cryptocurrency and its derivatives. The subject of this study is bitcoin continuing to exist as long as the demand of humanity for cryptocurrency. By virtue of day after day increasing in trading size of bitcoin, achieving significant amount from earned gains of bitcoin and the feature of bitcoin enabling to money laundering and tax evasion, taxation of bitcoin put on the government's agenda. Although the issue of bitcoin taxation in Turkey come up for discussion in 2017, nowadays the legal status of bitcoin is still not clear. At this point, in the light of the world examples, it is necessary to ensure technological innovation and put forward the most appropriate method for the Turkish tax system and clarify the definition of this investment instrument enabling financing of illegal activities on the legal ground. In this context, the most important matter is to ensure adaptation of tax legislation in Turkey to the current developments.

Key Words: Regulation,Turkish Tax System, Bitcoin, Taxation of Digital Money

JEL Codes: K34, H2, H2

1. GİRİŞ

Teknolojinin süratli gelişim sergilediği günümüz yüzyılında söz konusu gelişmeler her alanda kendi varlığını göstermekte ve hissettirmektedir. Para birimi de bu yeniliklerden payını alan hususlardan bir tanesidir. Bu anlamda dijital (sanal) bir para birimi olarak da nitelendirilen *bitcoin* bir yazılımcı olan Satoshi Nakamoto takma isimli kişi (ya da kişiler) tarafından ortaya konulmuştur. Bu para biriminin kendisine has en önemli özelliği arkasında bir devlet erkinin olmamasıdır, bir diğer deyişle merkez bankası gibi para basan bir devlet kurumu tarafından ortaya konulmamasıdır.

Bitcoin'in yasal bir zeminde yer almaması dünya çapında kullanılmasını engellememektedir. Ancak bu durum tüketicileri bu tip sanal para kullanımının getireceği riskler ve zararlar karşısında (regülasyonlar sağlanmadığından) yasal anlamda bir koruma veyahut güvencenin olmaması anlamını taşımaktadır. Zira Türkiye'de bu hususta yasal bir düzenleme yapılmamış sadece ilgili resmi organlar tarafından gerekli "uyarı" niteliği taşıyan açıklamalar yapmıştır. Ancak bitcoin yalnızca ulusal değil

uluslararası bir meseledir. G20 zirvesinde bitcoin ve regülasyonlar konusuna yer verilmesi de sorunun uluslararası niteliğine işaret etmektedir.

Bitcoin'ler dünyanın gelişen teknolojisinde bir devrim niteliği taşısa da devlet açısından bu dijital para biriminin vergilendirilmesi kimi sorunsalları da beraberinde getirmektedir. Vergilendirmeye konu olması için öncelikle ne tür bir kazanç olduğunun diğer bir deyişle bir emtia mı, bir menkul kıymet mi yoksa bir para birimi olarak mı ele alınacağına belirlenmesi önem kazanmaktadır. Bu makalenin ana gayesi de bitcoin'in regülasyonlar penceresinde vergilendirilmesinin Türk vergi sisteminin esasları ve dünya örnekleri bağlamında nasıl olabileceği hususunun ortaya konulmasıdır. Bu kapsamda makale giriş ve sonuç haricinde 4 ana başlık altında düzenlenmiştir. Buna göre ilk bölümde bitcoin'in tanım ve kapsamı noktasında açıklamalara yer verilmiş, ikinci bölümde vergilendirme ve bitcoin bağının ana hatları dünya uygulamaları ışığında ortaya konulmuş, üçüncü bölümde Türk vergi sisteminde bu tür bir dijital paranın vergilendirilmesinin hangi esaslardan hareket etmesi gerektiği tartışılmıştır. Son bölümde ise olası vergi senaryoları karşısında regülasyonların önemi ve belli başlı uluslararası gelişmelere yer verilmiştir.

2. BITCOİN: PARANIN EVRİMİNDE SON HALKA

2008 Küresel krizi sonrasında banka ve hükümetlerin para sistemleri karşısında yaşadığı problemler, insanların da söz konusu sistemi sorgulamasını beraberinde getirmiştir. Bu atmosferde 18.08.2008 tarihinde kimin açtığı günümüzde de bilinmediği www.bitcoin.org sitesi açılmış, sonrasında bir kişi ya da bir grup insan "Satoshi Nakamoto" takma ismiyle 9 sayfalık bir metin yayınlamak, Bitcoin'in teorik esaslarını *Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System (Bitcoin: Uçtan Uca Elektronik Nakit Sistemi)* (Nakamoto) başlıklı yazıda anlatmıştır. 03.01.2009 tarihinde de yeni bir para biriminin başlangıcı olarak görülen ilk 50 bitcoin piyasaya sürülmüştür (WallstreetMojo). Bu kapsamda Bitcoin'i bir para birimi olarak ele aldığımızda onu dijital anlamda para evriminin son halkası olarak nitelendirmek mümkündür. Sistemi internete dayanan Bitcoin devletin yer almadığı bir ödeme sisteminin kurulması ile kullanılan bir para birimidir. Onu diğer para birimlerinden ayıran bir diğer özellik de özel "madenciler"¹ tarafından dünyanın dört bir tarafında yaratılmasıdır. Bunların görevleri kullanıcılar arasındaki bitcoin işlemlerini doğrulamaktır. Bunu sağlamak için ise önceden yapılmış olan bitcoin işlemlerinin bilinmesi gerekmekte bu da bir blok zinciri ortaya çıkarmaktadır. Bu varsayımsal zincire her yeni bitcoin işlemi dahil edilmektedir (Möbert, 2018). Bitcoin ve diğer kripto paraların amacı; para üretiminin organizasyonunu, araçların ve hükümetlerin rolünü, ulusal sınırlar ve para birimleri arasındaki uyumu derinden değiştirmektir (Mandeng, 2018).

Paranın değer, hesap birimi ve değişim aracı olmak üzere üç temel özelliği vardır. Kripto paranın bir bakıma adı geçen temel özellikleri karşıladığı düşünülebilir. Çünkü kabul eden herkes için bir değişim aracı olarak kullanılabilme özelliği söz konusudur. Özellikle bir değişim aracı olmasında işlemin herhangi bir boyutunda dijital manada bölünebilme ve kredi kartı ücretlerinin olmaması gibi önemli avantajları da bulunmaktadır. Fakat ödeme yönteminin anonim olması özelliği kripto-para birimlerinin kabul edilebilirlikleri önündeki temel engeldir. Zira bu "yüksek derecede anonim olması" özelliği kara para aklama, finansal düzenlemelerden kaçınma, terörün finansmanı² ve vergi kaçaklığı gibi yasadışı faaliyetler için elverişli bir ortamı da beraberinde getirmektedir (Wignall, 2014:7). Aşağıdaki tabloda konu bakımından bütünlük sağlaması adına bitcoin'in sahip olduğu avantaj ve dezavantajlara yer verilmiştir.

¹ İngilizcede mining olarak geçen kelime literatürde bitcoin mining (bitcoin madenciliği) olarak yer almaktadır. Buna göre bitcoin madenciliği; bilgi işlem kapasitesi ya da özel aygıtların kullanılması yoluyla şifreleme çözümlenmesidir. Ademi merkeziyetçidir ve saldırılara karşı korunaklıdır. Bkz: Vlad Likhuta ve diğerleri. Bitcoin Regulation: Global Impact, National Lawmaking, 2017, https://forklog.consulting/bitcoin_regulation_en.pdf (Erişim Tarihi: 04.11.2018)

² Bu konuda Avrupa Parlamentosu'nun "Virtual Currencies And Terrorist Financing: Assessing The Risks And Evaluating Responses" başlıklı çalışmasına bakılabilir. [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604970/IPOL_STU\(2018\)604970_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604970/IPOL_STU(2018)604970_EN.pdf) (Erişim Tarihi: 04.11.2018)

Tablo 1: Bitcoin'in Avantajları ve Dezavantajları

AVANTAJLARI	DEZAVANTAJLARI
Düşük işlem ücreti	Güvenlik hususunda taşıdığı problemler
Anonimlik (Yaratıcısının Bilinmemesi) Sadece 30 karakterlik zincirler olan adreslere bitcoin alınabilir veya gönderilebilir	Gelişmemiş olmasının getirdiği riskler
Kontrollü Enflasyon	Arz esnekliğinin eksik olması
Küresel ve hızlı olması Bu işlemler oldukça süratlidir. İşlem başladıktan sonra, küresel ağa yayılır ve işlem birkaç dakika içinde teyit edilir.	Fiyatlarda dalgalanma
	İşlemin geri döndürülemez olması Her işlem başladıktan sonra biter ve geri döndürülemez. Bankacılık sistemindeki güvenlik ağı teknolojisi bitcoin'de bulunmamaktadır. Örneğin paranın bir dolandırıcıya gönderilmesi durumunda artık paranın sahibi dolandırıcıdır. Bu durumda para onayının yapılmasında oldukça dikkatli olunması gerekmektedir.

Kaynak: Szczepeński, 2014:4-6. & WallStreetMojo

Bitcoin'in bir para birimi olarak ele alınmasında iki temel sorun karşımıza çıkmaktadır (Wignall, 2014:7).

- Anonim özelliğinden ötürü vergi kaçakçılığı ve kara para aklama gibi faaliyetlerin yaygınlaştırılmasına izin verebilmesi (Diğer yandan, dijital transfer teknolojisi, sosyal açıdan oldukça yararlı roller oynayabilir)
- Tüketici koruma sorunları (kripto değerinde bir çöküş meydana gelmesi, elektronik hırsızlık, hükümetin gücünü kullanabilmek için yasaklama yoluna gitmesi)

İlk bakışta her ne kadar bir para birimi olarak nitelendirilebilirse de dünya ülkeleri bitcoin'i emtia ya da menkul kıymet gibi sınıflandırmalara dahil etmiş ve hatta kimi ülkeler bitcoin işlemlerini yasaklamıştır.

Aşağıdaki tabloda bitcoin'in gelişimi 2008 senesinden günümüze bir özet halinde sunulmuştur.

Tablo 2: Başlangıcından Günümüze Bitcoin'in Gelişim Seyri

Ekim 2008'de Satoshi Nakamoto, Bitcoin tanıtım raporunu yayınladı
Mart 2013'de ABD Finansal Suçlarla Mücadele Ağı (Financial Crimes Enforcement Network FinCEN), bitcoin'in sanal para birimleri üzerindeki yerini açıkladı
Aralık 2013'de Çin Merkez Bankası Bitcoin işlemlerini yasakladı
Mart 2014'de ABD İç Gelir Servisi (Internal Revenue Service IRS) ilk defa sanal paraların vergilendirilmesindeki yerini ortaya koydu (Duyuru 2014-21)
Ağustos 2015'de New York Eyaleti Finansal Hizmetler Departmanı ülkenin kripto para ticareti ile ilgili şirketler için ilk resmi yasası olan BitLicense'ı çıkartmıştır
Eylül 2015'de ABD Emtia Vadeli İşlemleri Komisyonu (Commodity Futures Trading Commission, CFTC) bitcoin ve diğer sanal paraları emtia olarak tanımladı
Şubat 2016'da Beşinci AB Kara Para Aklama Direktifi ilave olarak sanal para birimlerini de tanımlamıştır
Mayıs 2016'da Japonya Sanal para birimi operatörlerinin Finansal Hizmetler Ajansına kayıt olmalarını zorunlu kılmıştır
Ağustos 2017'de ABD, ICO'ların ve Token Satışlarının menkul kıymetlerin satışı olarak değerlendirileceğini açıklamıştır
2018 senesinin ilk yarısında Nasdaq ¹ Bitcoin vadeli işlemlerini başlatmıştır

Kaynak: (Tjing, 2018)

3. REGÜLASYONLAR EKSENİNDE BITCOİN'İN VERGİLENDİRİLMESİ HUSUSU: DÜNYA UYGULAMALARINDAN ÖRNEKLER

Regülasyon; ekonomik, sosyal ya da çevresel nedenlerle ekonomik bir faaliyetin sınırlarını tanımlamaya ilişkin bir teşebbüs olarak ifade edilebilir. Regülasyonla amaç, ekonomik bir davranışı yasaklamak ya da o davranışın ortadan kaldırılması değil, ekonomik bir davranışı değiştirmek ya da sınırlamaktır (Berg, 2008: 2-8). Regülasyon yasal bir vekâlet esasına dayalı olarak bir kamu kuruluşu tarafından yürütülen kontrolü içermektedir. Ancak regülasyon, basitçe çıkarılan bir kanun gibi uygulanmamaktadır. Regülasyon düzenlenen faaliyete ilişkin detaylı bilgi sahibi olunarak ve faaliyetle yakından ilgili bulunularak uygulanmalıdır. (Majone, 1996: 9-10). 2018 senesi Ağustos ayında toplanan G20 zirvesinde kripto varlıkların regülasyonlar çerçevesinde ele alınması hususu

¹ ABD'nin en büyük üç borsasından bir tanesidir.

gündeme gelmiş, bu doğrultuda kimi önlem ve politika uygulamaları söz konusu zirvede tartışılmıştır. Ancak kripto varlıklar karşısında regülasyonların sağlanması yeni bir durum değildir. Aşağıda regülasyonlar ekseninde incelenmiş olan ülke örneklerinden de görülebileceği üzere ülkeler bu sanal varlıklar karşısında kimi önlem ve düzenlemeleri sağlamış bulunmaktadır (G20,2018&Coindesk). Bu noktada kimi ülkeler gerek vergisel gerek yargısal anlamda düzenlemelere gitmişlerdir.

3.1. ABD

ABD Vergi İdaresi, 2014 yılında sanal para rehberi olarak bir belge (Notice 2014-21)¹ yayımlayarak bitcoin gibi sanal paraları bir emtia olarak kabul etmiştir. Bitcoinin emtia olarak tanımlanmasıyla Bitcoin'den gelir elde eden Amerikan gelir vergi mükellefleri gelir vergisi dilimleri yerine sabit %15 oranında vergilendirmeye tabidir. ABD federal hükümeti kripto para birimleri çerçevesinde resmi olarak ulusal bir düzenleme getirmemiş ancak türev piyasasındaki bitcoin ticaretini düzenleyerek diğer ülkelerin önüne geçmeyi başarmıştır. Bu bağlamda federal vergi amaçları için ABD İç Gelir Servisi'ne (International Revenue Service, IRS) göre kripto para birimlerini emtia olarak kabul edilmektedir (Tijing, 2018:2). Ayrıca ABD' de bitcoin borsaları ve çoğu madenciler, potansiyel olarak şüpheli işlemler hakkında bilgi toplamak ve bunları federal hükümete rapor etmekle mükellefler (Szczeпаński, 2014:9).

3.2. Gana

22 Ocak 2018 tarihinde Gana Bankası Başkanı Dr. Ernest Addison yaptığı açıklamada, Bitcoin'in henüz yasal bir ödeme aracı olmadığını ifade etmiştir. Her ne kadar Gana Parlamentosu'ndan önce, kripto paraların kullanımına izin verecek bir tasarı olsa da (hükümet tarafından "Elektronik Para İhraççıları" olarak kayıtlı şirketler olması gibi) şu an bitcoin'i yasaklayan ülkeler arasında yer almaktadır (Nelson, 2018).

3.3. Avrupa Birliği

Avrupa Parlamentosu'nun Ekonomik Komitesi ve Parasal İşler toplantısında, Avrupa Merkez Bankası Başkanı Mario Draghi, kripto para birimlerinin ajansın yasal düzenlemesi kapsamında olmadığını belirtmiştir. Buna göre AB'de para birimlerinin şimdilik para politikasına yönelik gerçek bir tehdit oluşturmadığına inanılmakla beraber, siber saldırı riskiyle ilgilenmekte ve kripto paralara karşı ihtiyatlı davranmaktadır (Tijing, 2018:2).

3.4. Almanya

Almanya'da bitcoin özel bir para biçimi olarak tanınmakta, ticari ve özel satışlarda kullanılmasına da izin verilmektedir. Yasal bir ödeme aracı olmadığından da merkezi olarak düzenlenmesine gerek görülmemektedir (Tijing, 2018:2).

3.5. Rusya

Regülasyonlar manasında bitcoin ve sanal paralar üzerinde karmaşık bir duruş sergileyen Rusya bu hususta yasa tasarıları çıkarsa da henüz resmileşmiş bir durum söz konusu değildir (O'Neal, 2018). Bu kapsamda Rusya da bitcoin ve sanal paralara dair bir düzenlemeyi henüz hayata geçirmemiş bir ülkedir. Kripto para birimleri şu anda düzensizdir ancak Rus hükümeti yakın gelecekte düzenlemeleri uygulamaya koymayı planlamaktadır (Reese, 2018).

3.6. Birleşik Krallık

Birleşik Krallık'ta sanal varlıkların statüsü yasaldir ve bu alanda düzenleme yapılmıştır. Buna göre sanal varlıklar yabancı ve özel para olarak görülmektedir. Kripto para yatırımları sermaye kazançları vergisine tabi olup, kripto para birimi işlemleri için toplanacak döviz alımlarında ise KDV istisnası söz konusudur (Reese, 2018).

¹ Ayrıntılı bilgi için bkz: <https://www.irs.gov/pub/irs-drop/n-14-21.pdf> (Erişim Tarihi: 22.10.2018)

3.7. Güney Kore

Güney Kore’de kripto parası spekülasyonunu frenlemek adına katı regülasyonlar önerilmektedir. Buna göre kripto paranın ticareti ancak yatırımcıyı koruyan ve ticaret şeffaflığını destekleyen nitelikli borsalarla sınırlı olacaktır. Ülkede yerleşik olmayan yabancıların borsalarda işlem yapmaları yasaktır. Ayrıca finansal kurumların da kripto para birimlerini tutmaları ya da yatırım yapmaları yasaklanmıştır. Hükümet kripto paraları ne para birimi ne de finansal ürün olarak görmektedir. Regülasyonlar doğrultusunda ayrıca bitcoin türevlerinin ticaretine de izin verilmemektedir (Tijing, 2018:3).

3.8. Japonya

Japon yetkililer kripto paralarla ilgili düzenlemelerin sağlanması adına öz-düzenleyici bir otorite kurmuştur. Böylece 2016 senesinde borsaların düzenlenmesi adına bir yasa çıkartılarak, Japonya Mali Hizmetler Dairesi’ne kaydolunması talep edilmiştir. Yasaya göre kripto para birimleri varlık gibi değerler olarak tanımlanmaktadır. Buna göre dijital para işlemleri Japonya’da yasak olmamakla beraber bu kapsamda gerçekleşen işlemler vergilendirilmektedir. Buna göre söz konusu işlemlerden bireylerin elde ettiği gelir gelirler vergisine, tüzel kişilerin elde ettiği karlar kurumlar vergisine, kripto para biriminin satışı ise katma değer vergisine benzer tüketim vergisine tabi olmaktadır (Likhuta ve diğerleri, 2017:86).

3.9. Güney Afrika

2017 yılının Temmuz ayında Güney Afrika hükümeti blok zincir tabanlı bir çözüm sağlayıcısı olan Bankymoon ile çalışmaya başlamış bu kapsamda bitcoin regülasyonuna dengeli bir yaklaşım yaratma amacı gütmüştür (Nelson, 2018).

3.10. Hindistan

Hindistan, kripto paraları yasal ödeme aracı olarak kabul etmemektedir ve bu hususta mevcut bir yasal çerçevesi de yoktur. Hindistan merkez bankası tüketicileri bu tip kripto paralara karşı uyarılmıştır ve hükümet “bekle ve izle” politikasını takip etmektedir (Tijing, 2018:2).

Yukarıda kimi ülke örneklerine yer vermekle beraber konu açısından bütünlük sunulabilmesi bakımından aşağıda seçilmiş ülkelerde bitcoin regülasyonları yasaklayan ülkeler ve vergilendiren ülkeler ekseninde toplu olarak tablo 3’de gösterilmiştir. Bu tablodaki ülke seçimleri bitcoin ve sanal paraları “yasaklayan ülkeler” ve “vergilendiren ülkeler” olmak üzere ikili bir sınıflandırma hedef alınarak sağlanmıştır.

Tablo 3: Seçilmiş Ülkelerde Bitcoin Regülasyonları

Yasaklayan Ülkeler	Çin	Bankalar ve ödeme sistemleri yasaklıken bireyler ticaretinde serbesttir
	Tayvan	Bitcoin ATM’leri yasaklanmıştır
	Bangladeş	Ülkedeki kara para aklama yasalarına göre kripto parayla ilgilenen kişiler on iki yıla kadar hapis cezasıyla karşı karşıya kalabilir. Buna göre bitcoin veya başka bir kripto para birimi üzerinden yapılan herhangi bir işlem cezalandırılabilir bir suçtur.
	İzlanda	Bitcoin ile yapılan döviz işlemleri yasa dışıdır.
	Vietnam	2018’de Vietnam’da mali düzenleyici, işletmelerin ülkedeki herhangi bir kripto-parayla ilgili faaliyete girmesini yasaklamıştır
	Ürdün	Kripto paranın küçük işletmeler ve bireyler tarafından kullanılmasına izin veren Ürdün, bankaların, döviz bürolarının, finans şirketlerinin ve ödeme hizmeti şirketlerinin kullanımlarını yasaklamaktadır
	Ekvador	Dijital parayı ulusal dijital para birimine rakip olarak gören Ekvador’da ulusallaştırılmamış kripto paraların kullanımı kesinlikle yasaklanmıştır.
Vergilendiren Ülkeler	ABD	Gerçek dünya ekonomisi işleminde ödeme yapmak için bitcoin’in satışı, takası veya kullanımı vergi borcuyla sonuçlanabilir
	Almanya	En az bir yıl biriktirilmediği müddetçe bitcoin madencilikinden elde edilen karlar ve ticareti sermaye kazancı vergisine tabidir
	Finlandiya	Sermaye kazançlarının vergilendirilmesi ancak karlar başka bir para birimine transfer yapıldığında uygulanmaktadır. Ödeme olarak elde edilmesi sonrası bitcoin’de meydana gelen değer artışı da vergilendirilebilir
	Japonya	Bankalar ve menkul kıymet şirketlerinin bitcoin ticareti yapmaları yasaktır. Ayrıca bitcoin ticaretinden elde edilen kazançlar, bitcoin ile yapılan alımlar ve işlemlerden elde edilen gelirler vergi kapsamındadır.
	İsrail	İsrail, kripto para birimlerini vergilendirilebilir bir varlık olarak kabul etmektedir. Buna göre bitcoin madencileri ve ticaretini yapanlar %17’lik bir KDV’ye ek olarak kurumlar vergisi ödemek zorundadırlar. Satılan dijital para birimleri ise %25’lik bir sermaye kazanç vergisi getirmektedir.

Kaynak: Szczepeński, 2014& Reese 2018’den faydalanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

4. REGÜLASYONLAR EKSENİNDE TÜRKİYE'DE BITCOİN'İN VERGİLENDİRİLME ESASLARI: İHTİMALLER ARASINDA VERGİ SENARYOLARI

Makalenin bu bölümünde Türkiye'de bitcoin'in yasal statüsüne ve vergilendirilmesine dair unsurlara yer verilmiştir.

4.1. Türkiye'de Bitcoin'in Yasal Statüsüne Dair Çeşitli Hususlar

2017 senesinde Türkiye'de bitcoin'in vergilendirilmesine dair tartışmalar başlamış, bu doğrultuda Maliye Bakanlığı, Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) ve Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB) çeşitli açıklama ve/veya uyarılarda bulunmuştur. Bitcoin'den elde edilen bir kazancın vergilendirilebilmesi için öncelikle bitcoin'in ne olarak (emtia, para ya da menkul kıymet) ele alındığı noktasında kesin bir yaklaşımın ortaya konulması gerekmektedir. 2017 senesinde TBMM'de verilen bir soru önergesine karşılık TCMB bitcoin ile ilgili şu açıklamada bulunmuştur (TBMM):

“Herhangi bir resmi ya da özel kuruluş tarafından ihraç edilmeyen ve karşılığı için güvence verilmeyen bir sanal para birimi olarak bilinen Bitcoin ve benzeri kripto paralar ile ülkemizde doğrudan ilgili herhangi bir yasal düzenleme bulunmamaktadır.”

Açıklamadan da anlaşılacağı üzere güvenilir görülmediğine dikkat çekilen bitcoin ve benzeri kripto paralarla ilgili hukuki bir düzenlemenin olmadığı net bir şekilde ortaya konulmuştur. Bitcoin'in yasal statüsünün netleştirilmeye çalışıldığı yine 2017 senesi ve sonrasında kurumlardan uyarı duyuruları yapılarak vatandaşların bu yatırım türüne karşı dikkatli olması gerektiğinin üzerinde durulmuştur. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) ve dönemin Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimşek bu hususta uyarılarını gerek sözlü gerek yazılı bir biçimde yinelemiştir. BDDK 25.11.2013 tarihli basın açıklamasında bitcoin'in elektronik bir para olmadığı noktası aydınlatılmıştır. Bununla beraber yatırımcı bitcoin ve diğer sanal paralara karşı aşağıda sıralanan sebeplerden dolayı uyarılmıştır (BDDK, 2013):

- İşlemi gerçekleştirenlerin kimliklerinin bilinmemesi
- Bu sanal paraların illegal faaliyetlerin finansmanına zemin hazırlaması
- Piyasa değerinin oynak olması
- Dijital cüzdanların çalınma ve kaybolma riski
- Gerçekleşen işlemlerin geri döndürülemez olmasının süistimallere açık bir olgu olması

Bir diğer uyarıyı yapan Mehmet Şimşek ise bitcoin'lere yönelik iki temel unsura dikkat çekmiştir. Bunlardan ilki bitcoin'lerin Türkiye'de legal bir altyapısının olmadığı bir diğeri de ortak geleceğine dair dünyada henüz bir fikir birliğinin oluşmadığıdır. Bu noktalardan hareketle Türkiye'de kripto paraya yönelik kendisine “özgü” bir çalışma yapılacağını dile getirerek spekülasyon bulunan bu yatırıma karşı vatandaşları uyarmıştır (CNNTürk).

Bu noktada ortaya konulabilecek en net husus bitcoin'in bir para ya da elektronik para birimi olarak değerlendirilmediği ve de yasal bir statüye Türkiye'de haiz olmadığıdır. Zira 6493 Sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun kapsamında bitcoin yer almamaktadır. Ki ilgili kanunda elektronik para şu şekilde tanımlanmaktadır (6493 Sayılı Kanun, Md.3):

“Elektronik para ihraç eden kuruluş tarafından kabul edilen fon karşılığı ihraç edilen, elektronik olarak saklanan, bu Kanunda tanımlanan ödeme işlemlerini gerçekleştirmek için kullanılan ve elektronik para ihraç eden kuruluş dışındaki gerçek ve tüzel kişiler tarafından da ödeme aracı olarak kabul edilen parasal değer”

Makalenin birinci bölümünde ele alınan bitcoin'in genel özellikleri dikkate alındığında 6493 sayılı kanunda yapılan elektronik para tanımıyla ortak noktalarının olmadığını görmek mümkündür.

BDDK'nın resmi internet sitesinde *“herhangi bir resmi ya da özel kuruluş tarafından ihraç edilmeyen ve karşılığı için güvence verilmeyen bir sanal para birimi olarak bilinen bitcoin, mevcut yapısı ve*

işleyişi itibarıyla kanun kapsamında elektronik para olarak değerlendirilmemekte bu nedenle de kanun çerçevesinde gözetim ve denetimi mümkün görünmemektedir”(BDDK) ifadeleri yer almaktadır. Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere Türkiye’de bitcoin’in yasal statüsü elektronik bir para birimi değildir.

27.09.2018 tarihinde SPK ise 2018/42 sayılı bülteninde yapmış olduğu Dijital Varlık (Token) Satışları (ICO) Hakkında duyuruda şu esas ve uyarılara yer vermiştir (SPK, 2018).

- Blok zincir teknolojisinin kullanıldığı uygulamalar SPK’nın düzenleme ve gözetimi dahilinde değildir
- Dijital varlık satışları son derece riskli ve spekülatif bir yatırım türüdür
- Özellikleri dolayısıyla düzenleyici kurumların yetki ve görev alanında değildir
- Toplanmış olan parala belirtilen amaçlar doğrultusunda kullanılmayabilir, eksik ya da yanıltıcı bilgiler içerebilir
- Değerlerde oynaklıklar söz konusu olabilir
- Kripto varlık satışlarına yatırımcılar itibar etmemelidir

Bu doğrultuda SPK da bitcoin hususunda olası riskler karşısında yatırımcıyı uyarılmış ve kendi denetiminde/gözetiminde olmadığını bilhassa vurgulamıştır. Ayrıca Mali Suçlar Araştırma Kurulu (MASAK) bu konuda elektronik parayı aklama yöntemleri arasında sıralamıştır. Bunun dışında yine MASAK’ın yayımladığı “*Şüpheli İşlem Bildirim Rehberi*” ne göre “*Müşteri hesaplarından şahsın hayat standardı ve gelir seviyesi ile uyumsuz şekilde sıklıkla elektronik para kuruluşlarına elektronik para alımına yönelik para transferi yapılması*” bankacılık işlemlerine dahil olan şüpheli işlemler arasında sayılmıştır (MASAK).

Netice itibarıyla Türkiye’de bitcoin elektronik para kapsamında sayılmamaktadır. Sonuç olarak Bitcoin’in vergilendirme ihtimali üzerinde şekillenen senaryolardan geriye emtia ya da menkul kıymet olarak değerlendirilmesi hususu kalmıştır. Bu iki varsayım üzerinden Türk vergi sisteminde vergi esaslarının ne olacağı ise bir sonraki bölümde incelenmiştir.

4.2. Türk Gelir Vergisi Sisteminde Bitcoin’in Vergilendirilme Senaryoları

Bu bölümde bitcoin bir sanal para birimi olarak ele alınmamakta, bitcoin’in bir emtia ya da menkul kıymet olarak ele alınma ihtimalleri durumunda Türk vergi mevzuatı karşısındaki durumu irdelenmektedir. Zira TBMM soru önermeleri, ilgili kurumların kanun ve duyurularında açık bir şekilde belirtildiği üzere Türkiye’de bitcoin’ne yönelik henüz net bir yasal statü söz konusu değildir o halde bundan sonraki değerlendirmeler ancak muhtemel senaryolar çerçevesinde ileri sürülebilecek fikir ve politika önerileridir. Unutulmamalıdır ki Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 73.maddesi (T.C. Anayasası) doğrultusunda “*Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır*”, dolayısıyla bitcoin’den elde edilen kazançların vergilendirilmesi için verginin kanuniliği ilkesi gereği yasal zeminde “ne olduğunun” netleştirilmesi, sonrasında ilgili mevzuatta yer alan ilkeler doğrultusunda vergilendirilmesi gerekmektedir. Makalenin bu bölümü, kazancı elde eden kişinin gerçek kişi olduğundan hareketle gelir vergisi ihtimali çerçevesinde şekillendirilmiştir. Zira kazancı kurumun elde etmesi durumunda zaten kurumlar vergisinin çatısı altında değerlendirileceğinden vergi senaryoları daha çeşitli olan gelir vergisi unsurlarına yer verilmesi daha doğru bir yaklaşım olarak ele alınmıştır.

4.2.1.Gelir Vergisine Tabi Bir Kazanç Olması Senaryosu

Bir kazancın gelir vergisinin konu olabilmesi için ilk olarak 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununda (GVK) Md.2’de düzenlenmiş olması gerekmektedir. Buna göre ilgili kanunun maddesinde gelir kapsamında değerlendirilen kazanç ve iratlar yedi tanedir. Bunlar (193 Sayılı GVK):

- Ticari Kazanç
- Zirai Kazanç

- Ücretler
- Serbest Meslek Kazançları
- Gayrimenkul Sermaye İratları
- Menkul Sermaye İratları
- Diğer Kazanç ve İratlar

Bitcoin Türkiye’de yasal statü itibariyle elektronik para olarak değerlendirilmediğine göre gelir vergisi unsurlarından bir tanesine dahil olabilmesi için bir menkul kıymet yani sermayeden elde edilen bir kazanç ya da emtia olarak görülmesi varsayımından hareket etmek gerekmektedir. Bitcoin yukarıda sıralanan gelir vergisi unsurlarından bir menkul kıymet olarak değerlendirilirse diğer kazanç ve iratlar kapsamında, bir emtia olarak değerlendirilirse ticari kazanç kapsamında ele alınması gerekmektedir. Yetkili otoriteler tarafından bu gelir unsurlarından birisine dahil edilmesi durumunda mevzuata göre bitcoin’in vergilendirilmesi senaryoları aşağıdaki alt bölümlerde incelenmiştir.

4.2.1.1.Ticari Kazanç

Her türlü ticari ve sınai faaliyetten doğan kazanç olan ticari kazançta dahil olan kazançların sıralandığı GVK Md.38’de yer alan ticari kazanç faaliyetlerinden hiçbirisi bitcoin kapsamında değerlendirilmemektedir. Ancak bu unsurlar arasında yer alan *Kendi nam ve hesaplarına menkul kıymet alım satımı ile devamlı olarak uğraşanların* faaliyetleri bitcoin’in bir menkul kıymet olarak değerlendirilmesi ihtimalinde dahi bitcoin’i ticari kazanç kapsamında değerlendirmek mümkün olmayacaktır. Zira bu maddede faaliyetin “devamlı” olması hususu bilhassa belirtilmiştir.

Bitcoin’in bir para birimi olarak tanımlanması durumunda gelir vergisi kanununda yer alan gelir vergisi unsurlarından herhangi bir tanesine dahil olmamaktadır. Ancak bir emtia olarak değerlendirildiği vakit ticari kazanç unsurlarına dahil olabilir gibi görünse de bir faaliyetin ticari kazanç sayılabilmesi için haiz olması gereken özellikleri bünyesinde barındırmamaktadır. Bir kazancın ticari kazanç olarak nitelendirilebilmesi için faaliyetin sermaye ya da emeğe dayalı olması, faaliyetin devamlılık arz etmesi ve tüm bunların da bir organizasyon dahilinde yapılması gerekmektedir (GİB, 2018: 2). Bitcoin, bu sayılan ticari faaliyetin özelliklerini sermayeye dayanması haricinde taşımamaktadır. Bir organizasyon kapsamında değildir (örneğin ticaret siciline kayıt olması gibi bir durum da söz konusu değildir), işlemde devamlılık da bulunmamaktadır. Görüldüğü üzere bitcoin’i ticari kazanç kapsamında değerlendirmek verginin kanuniliği ilkesi doğrultusunda da olası değildir.

4.2.1.2.Diğer Kazanç ve İratlar

Türk vergi sisteminde gelir unsurları kapsamında değerlendirilen diğer kazanç ve iratlar 193 sayılı GVK Md.80’de düzenlendiği üzere iki ana başlıkta sınıflandırılmaktadır. Bunlardan birisi değer artışı kazançları diğeri de arazi kazançlardır.

GVK Md.80’de düzenlenmiş olan değer artış kazançları kapsamında yer alan; menkul kıymetlerin ya da diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar bitcoin’in statüsünün tanımlanması halinde bu kapsamda değerlendirilebilir. Bu noktada SPK kanunu Md3(o)’da menkul kıymetin ne anlam ifade ettiğine bakmak gerekmektedir. Buna göre menkul kıymet (6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu);

“Para, çek, poliçe ve bono hariç olmak üzere; 1) Paylar, pay benzeri diğer kıymetler ile söz konusu paylara ilişkin depo sertifikalarını, 2) Borçlanma araçları veya menkul kıymetleştirilmiş varlık ve gelirlere dayalı borçlanma araçları ile söz konusu kıymetlere ilişkin depo sertifikalarını” ifade etmektedir.

Tanımlamadan da net bir şekilde görüldüğü üzere bitcoin’i bu sınıflandırmaya dahil etmek mevcut haliyle oldukça güç görünmektedir. Zira bitcoin ne bir borçlanma aracıdır ne de bir payı temsil etmektedir. Dolayısıyla mevcut hükümler doğrultusunda bitcoin’i bir menkul kıymet olarak değerlendirmek de olasılıklar arasında şimdilik değildir.

SPK'nın bitcoin'i bir türev araç olarak değerlendirmesi durumunda gelir vergisi unsurlarından diğer kazanç ve iratlardan arızı kazançlar kapsamında da vergilendirilebilir. "Arızı" TDK'da *sonradan olan, geçici* anlamlarını taşımaktadır (TDK). Bitcoin'in devamlılık arz eden bir faaliyet olmaması durumunda arızı kazançlar içerisinde değerlendirilmesi uygun görünmektedir. Bitcoin'in menkul kıymet olarak değerlendirilmesi ve elde edilen gelirin arızı kazanç unsurlarından 1,2,3,4 numaralı bentlerinde yer alan kazançlarda kategorilendirilmesi durumunda bir takvim yılında elde edilen gelirin 27.000 TL'lik kısmı gelir vergisinden istisna sayılacaktır (193 Sayılı GVK).

SPK bir türev araç olarak değerlendirebilir. Zira SPK kanunu md.3(ş)'e göre sermaye piyasası araçları türev araçlar, yatırım sözleşmeleri ve menkul kıymetlerden oluşmaktadır, bunun dışında SPK sermaye piyasası araçları kapsamına diğer başka araçları dahil edebilmektedir (6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu). Dolayısıyla bitcoin'in bir menkul kıymet ya da türev araç olabilmesi için SPK'nın harekete geçerek ilgili kanun gereğince kapsama alması gerekmektedir. Türkiye'de şu an için böyle bir düzenleme söz konusu değildir.

4.2.2.Geçmişe Yönelik Vergileme Senaryosu

Türkiye'de şayet bitcoin'in yasal zeminde hangi gruba girdiği netleşirse akıllara geriye dönük olarak verginin doğup doğmayacağı gelmektedir. Vergi Usul Kanunu (VUK) Md.9'da yer alan hususlar bu manada bir açıklama mahiyetindedir. Buna göre önemli olan faaliyetin yasal olup olmaması değil, verginin doğmasıdır. Buna göre vergi ehliyetinin düzenlenmiş olduğu ilgili maddede bir vergide mükellefiyet ve vergi sorumluluğu olması için kanuni ehliyet bir koşul olarak yer almamakta, vergiyi doğuran olayın ise yasaklanması mükellefiyet ve sorumluluğu ortadan kaldırmamaktadır (213 Sayılı VUK). Dolayısıyla bitcoin ile ilgili işlemlerin illegal faaliyet olarak kabul edilmesi varsayımında kişiler vergi ödemek durumunda kalacaktır.

5.SENARYOLAR ÜZERİNE GERÇEKLER: TÜRKİYE'DE BİTCOİN'İN VERGİLENDİRİLMESİ GEREKLİLİĞİ, REGÜLASYONLAR VE KÜRESEL SORUNLAR

Finansal kriz birçok finansal aracıya, ticaret platformlarına ve ödeme sistemlerine güven kaybına yol açmıştır (Wignall, 2014: 7). Bu görüşe paralel yurtdışı menşeli pek çok kaynak; Türkiye'de ekonomik zorluk yaşanan Ağustos ayında meydana gelen sert düşüşlerin bitcoin'e olan talebi artıracığına yönelik haberler gündeme getirmiştir. Zira bitcoin'in kurlardaki oynaklıktan etkilenmediği sebebiyle Türk parasından kaçışların bitcoin'e olan talebi artıracığı düşünülmüştür. ABD'nin kripto para birimi değişim bankası olan Coinbase'in CEO'su ekonomik krizin, insanların (istikrarlı bir paraya sahip olmak için) kripto parayı daha fazla benimsemesine yol açacağını ifade etmiştir (Newsbitcoin, 2018). Bu ihtimal bile kripto para ile ilgili düzenlemelerin acil ve net olarak ortaya konulması gerekliliğine işaret etmektedir. Kimi ülke bu tip işlemleri yasaklamış olmakla beraber, ülkelerin bu gerçeği bir an evvel kabullenerek yasal bir zemine oturtup gereken önlemleri alması ve kayıt altına almak adına çalışmalarına hız kazandırması gerekmektedir. Tahminler doğrultusunda Bitcoin gibi kripto para birimi ticaretinin yarısının suç faaliyetleri için gerçekleştiği ileri sürülmektedir. Bu vahim tahmin karşısında da hükümetler bitcoin'in regülasyonu için hareket etmeye başlamıştır. Bu yalnızca suç faaliyetlerini değil aynı zamanda finansal riskleri de bünyesinde barındıran bir ticaret şeklidir. Örneğin Avustralya, dijital para ticaretinin izlenmesi ve düzenlenmesinin yanı sıra bunun büyük vergi sızıntılarının yaşandığı bir alan haline gelmemesi için yeni yasalar hayata geçirirken Çin ve Güney Kore söz konusu para ticaretini yasaklamıştır. Avustralya bu noktada kara para aklama, siber suç ve topluma karşı tehditlerde temel olarak istihbarattan faydalanmayı hedef olarak seçmiştir (Parker, 2018).

2018 yılı Temmuz ayında Arjantin'de gerçekleşen, dünyanın ekonomik liderlerinin toplandığı G20 zirvesinde de kripto paranın regülasyonu için çağrı yapılmıştır. Bu kapsamda G20 ülkeleri de kripto paralar karşısında ülkelerin ekonomilerinin ve finansal sistemlerinin daha etkin ve verimli çalışabilmesi adına teknolojik inovasyonların hayata geçirilmesi gerekliliği ortaya konmuştur. Çünkü Kripto paralar vergi kaçakçılığı, kara para aklama ve terörün finansmanı gibi risk unsurlarını da aynı

zamanda bünyesinde barındırdığından görüldüğü kadar masum değildir (CCN, 2018). Ayrıca Bitcoin'in anonim özelliği onu kara para aklama ve vergi kaçakçılığı için kullanılma potansiyeline sahip kılmaktadır. Günümüzde ülkelerde regülasyonlar vergi amaçları kapsamında kullanımlarını yasaklayan katı sermaye kontrollerini uygulamaktadır. Birçok Merkez Bankası¹ yüksek fiyat volatilitesine ve kullanıcıların karşı karşıya kalabileceği riskler karşısında tüketicinin korunmasında eksiklikler olması sebebiyle bitcoin hakkında uyarılar yayınlamıştır. Bitcoin'in günümüzde geleceğin para birimi olması kesin olmaktan uzaktır. Zira ülkelerin regülasyonları sonrasında işlem ücretlerinin artması kullanımındaki anormalliği azaltacak, volatilitenin yüksek olması, geniş kabul görmemesi gibi sebeplerle yerleşik bir para birimi haline gelmesi zayıf bir ihtimal olarak görülmektedir (Szczeпаński, 2014:1).

Bitcoin blockchain teknolojisiyle kullanılmaktadır. Bu teknolojisi yasal sistemde geniş kapsamlı değişiklikleri, veri tabanları, fikri mülkiyet hakları ve yasal kimlik konularında reformlar yapılmasını gerektirecektir. Blockchain teknolojisine adaptasyon hükümetler için bir fırsata çevrilebilir. Yüksek vergi potansiyeline sahip kripto paralar düzenlenen regülasyonlarla vergiye tabi tutulabilir. Blockchain hem küçük hem de büyük işletmeler için otomatik olarak vergi süreçlerinin uygulanmasında bir itici faktör oluşturabilir (Deloitte, 2017: 11).

6. SONUÇ

Bir devletin gücünün ve bağımsızlığının en önemli sembollerinden bir tanesi olan “para” günümüzde teknolojinin getirileri ile ortaya konulabilmiş bir devlet gücünü simgelemeyen sanal para birimleri ile dijital bir evrime sahne olmaktadır. Bu kapsamda elde edilen kazançlar da devletlerin en önemli kamu gelirlerinden bir tanesi olan vergi hususunu gündeme getirmiştir. Vergilendirmeye konu olması için ise iki sorunsal karşımıza çıkmaktadır:

1-Bitcoin'in emtia mı, menkul kıymet mi yoksa bir para birimi mi olduğu

2- Bitcoin'in yasal statüsünün netleştirilmesi senaryosunda nasıl vergilendirilmesi gerektiği

Bitcoinin vergilendirilmesi konusu öncelikle kripto paranın nasıl tanımlandığına bağlı olarak incelenmelidir. Hükümetlerin bitcoinden vergi alabilmeleri için ilk olarak bitcoini yasal bir zemine oturtmaları gereklidir. Dünya örneklerine baktığımızda, ülkelerin kripto paraya karşı ortak bir yaklaşım içinde olmadığı görülmektedir. Bitcoinin para mı, menkul kıymet mi yoksa emtia mı olduğu halen tartışmaya açık bir konudur. Kripto paranın küresel bir tanımının ve hukuki statüsünün olmaması, ülkelerin bu alanda kendi ulusal yaklaşımlarını benimsemelerine neden olmuştur. 2008 yılından bu yana dolaşımda olan ve son yıllarda dünya genelinde ciddi boyutlarda talep gören bitcoine ilişkin yasal düzenlemeler halen birçok ülkede mevcut değildir. Bitcoin bazı ülkelerde yasaklanırken, bazı ülkeler ise bu alanda bir takım regülasyonlar hayata geçirmiştir. Örneğin Japonya bitcoin'i hukuki bir ödeme aracı olarak kabul etmiş, Kanada emtia olarak değerlendirmiştir. Türkiye'de ise henüz net bir tanım veyahut hukuki statü ortaya konulmuş değildir.

Türkiye'de bilhassa gelir vergisi mevzuatına yaşanan teknolojik gelişmeler ışığında güncel maddelerin eklenmesi elzemdir. Küresel bir tartışma konusu olan sanal para olgusunun arz talep mekanizmasına göre çalıştığı dikkate alındığında, insanların bitcoin'i tercih ettikleri sürece bitcoin'in küresel piyasaların değiştirilemez bir gerçeği olduğu aşikardır. Dolayısıyla öncelikle bitcoin'in doğru olarak yasal manada konumlandırılması, mevzuatta gereken güncellemelerin sağlanması, illegal faaliyetlerin finansmanı için bir araç olarak kullanılmasının önüne geçilmesi gerekmektedir.

Türk vergi sisteminde bitcoin mevcut yasal düzenlemeler ışığında ne bir para ne de emtia veya menkul kıymettir. Ancak SPK'nın ilgili kanununda yetkisi kapsamında kılındığı üzere bitcoin türev araçlar kapsamına alınabilir. Bu doğrultuda bitcoin'in arızı kazanç kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir. Bitcoin regülasyonu hususunda ise SPK-BDDK-MB ve Hazine ve Maliye Bakanlığının ortak çalışmalar yürüterek küresel sistemle uyum arz edecek politikalar ortaya koyması

¹ Türkiye bunu BDDK duyurusuyla yapmıştır.

gerekmektedir. Türkiye’de gerek sayılan kurumların duyuruları gerek bilim insanlarının çalışmaları ile bitcoin’in barındırdığı riskler karşısında devamlı surette gereken uyarılar ve farkındalık artırıcı çalışmalar yapılmalıdır.

Türkiye için bitcoin’in vergilendirme senaryoları elbette resmi kurum ve kuruluşların bitcoin’in yasal statüsünü netleştirmesi sonrasında gerçekleşmesi düşünülen mevzuat izdüşümündeki kimi düşüncelerdir. Bu gerçekleşse dahi bitcoin’in vergilendirilmesi hususu yalnız Türkiye için değil bütün ülkeler açısından problemlili bir meseledir. Bu noktada atılan adımların bitcoin’in ademi merkeziyetçi yapısından ötürü uluslararası bir vergileme sorunu olmasından hareketle küresel çapta düşünülmesi gerekmektedir. Bu kapsamda bitcoin’in en büyük tehlikelerinden olan kara para aklama, terörizmin finansmanını ve vergi kaçakçılığını önlemek adına hükümetlerin gereken regülasyonları sağlaması ve yatırımcıyı korumaya öncelik veren düzenlemeleri desteklemesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

193 Sayılı GVK, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.4.193.pdf> (Erişim Tarihi: 21.10.2018)

213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.4.213.pdf> (Erişim Tarihi: 03.11.2018).

6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu, 30.12.2012 Tarih ve 28513 Sayılı Resmi Gazete, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6362.pdf> (Erişim Tarihi: 20.10.2018)

6493 Sayılı Ödeme Ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri Ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun, 27.06.2013 tarih ve 28690 Sayılı Resmi Gazete, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6493.pdf>, (Erişim Tarihi: 20.10.2018)

BDDK, 2013/32 Sayılı Basın Açıklaması, 25.11.2013, https://www.bddk.org.tr/ContentBddk/dokuman/duyuru_0512_01.pdf (Erişim Tarihi: 20.10.2018)

BDDK, Ödeme Sistemleri ve Elektronik Para Kuruluşları, <http://www.bddk.org.tr/Sss-Kategori/Odeme-Sistemleri-ve-Elektronik-Para-Kuruluslari/3> (Erişim Tarihi: 20.10.2018)

Berg, Chris. (2008). “The Growth of Australia’s Regulatory State”, Ideology, Accountability and the Mega-regulators, Research Fellow Institute of Public Affairs, Institute of Public Affairs, Australia.

Blundell-Wignall, A. (2014), “The Bitcoin Question: Currency versus Trust-less Transfer Technology”, OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions, No. 37, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/5jz2pwjd9t20-en> (Erişim Tarihi: 28.10.2018)

CCN, Official: G20 Calls for Cryptocurrency Regulation Recommendations by July 2018, <https://www.ccn.com/official-g20-calls-for-cryptocurrency-regulations-by-july-2018/> (Erişim Tarihi:26.10.2018)

CNN Türk, Mehmet Şimşek'ten Bitcoin açıklaması, <https://www.cnnturk.com/video/ekonomi/kripto-para/mehmet-simsekten-bitcoin-aciklamasi> (Erişim Tarihi: 20.10.2018)

Coindesk, G20 Calls for Crypto Regulation Recommendations By July,, <https://www.coindesk.com/g20-calls-crypto-regulation-recommendations-july/> (Erişim Tarihi: 22.10.2018)

Deloitte, Blockchain technology and its potential in taxes, Aralık 2017, https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/pl/Documents/Reports/pl_Blockchain-technology-and-its-potential-in-taxes-2017-EN.PDF (Erişim Tarihi: 20.10.2018)

European Parliament. (2018). “Virtual currencies and terrorist financing: assessing the risks and evaluating responses”, [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604970/IPOL_STU\(2018\)604970_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604970/IPOL_STU(2018)604970_EN.pdf) (Erişim Tarihi: 28.10.2018)

G20, First Meeting of Finance Ministers and Central Bank Governors of 2018, a window to the future of the global economy, https://back-g20.argentina.gob.ar/sites/default/files/media/finance_ministerial_highlights.pdf (Erişim Tarihi: 22.10.2018)

GİB, Ticari Kazanç Elde Eden Mükellefler İçin Vergi Rehberi, Şubat 2018, http://www.gib.gov.tr/sites/default/files/fileadmin/beyannamerehberi/2018_ticarikazanc.pdf (Erişim Tarihi: 04.11.2018)

Likhuta, Vlad ve diğerleri.(2017). Bitcoin Regulation: Global Impact, National Lawmaking, https://forklog.consulting/bitcoin_regulation_en.pdf (Erişim Tarihi: 04.11.2018).

Majone, Giandomenico. (1997). “From the Positive to Regulatory State: Causes and Consequences of Changes in the Mode of Governance” Estudio/Working Paper.

Mandeng, Ousmène Jacques. (2018) Cryptocurrencies, Monetary Stability And Regulation: Germany’s Nineteenth Century Private Banks Of Issue, Lse Institute Of Global Affairs <http://www.lse.ac.uk/iga/assets/documents/research-and-publications/LSE-IGA-WP-5-2018-Ousmene-Mandeng.pdf> (Erişim Tarihi: 29.10.2018)

MASAK, Aklama Yöntemleri, <http://www.masak.gov.tr/tr/content/aklama-yontemleri/59> (Erişim Tarihi: 27.10.2018)

MASAK, Şüpheli İlme Bildirim Rehberi, http://www.masak.gov.tr/userfiles/file/rehber1_1/MSK-RHB-%C5%9E%C4%B0B-001-1_1.pdf (Erişim Tarihi: 27.10.2018)

Möbert, Jochen, Bitcoin Myths, misconceptions and misunderstandings, Deutsche Bank Research, https://www.dbresearch.com/PROD/RPS_EN-PROD/PROD0000000000461636/Bitcoin:_Myths,_misconceptions_and_misunderstandin.PDF (Erişim Tarihi: 18.10.2018)

Nakamoto, Satoshi. Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System, <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf> (Erişim Tarihi: 17.10.2018)

Nelson, Andrew, Cryptocurrency Regulation in 2018: Where the World Stands Right Now, Bitcoin Magazine, <https://bitcoinmagazine.com/articles/cryptocurrency-regulation-2018-where-world-stands-right-now/> (Erişim Tarihi: 04.11.2018)

Newsbitcoin, Trump vs Erdoğan: Bitcoin Is the Answer to Turkey’s Financial Chaos, 21 Ağustos 2018, <https://news.bitcoin.com/trump-erdogan-battle-turkey-in-financial-chaos-bitcoins-answer/> (Erişim Tarihi:26.10.2018)

O’Neal, Stephen. (2018). From Russia to Macedonia: How Cryptocurrencies Are Regulated in Eastern Europe, Cointelegraph, <https://cointelegraph.com/news/from-russia-to-macedonia-how-cryptocurrencies-are-regulated-in-eastern-europe> (Erişim Tarihi:07.11.2018)

Parker, Derek. (2018). Should governments control bitcoin?, Intheblack, <https://www.intheblack.com/articles/2018/02/06/should-governments-control-bitcoin> (Erişim Tarihi:26.10.2018)

Reese, Frederick. (2018). Bitcoin Regulations by Country (Updated for 2018), Bitcoin Market Journal, <https://www.bitcoinmarketjournal.com/bitcoin-regulation-by-country/> (Erişim Tarihi: 04.11.2018)

SPK, Sermaye Piyasası Kurulu Bülteni, 2018/42, <http://www.spk.gov.tr/Bulten/Goster?year=2018&no=42> (Erişim Tarihi: 20.10.2018)

Szczepański, Marcin. (2014). Bitcoin Market, economics and regulation, EPRS. [http://www.europarl.europa.eu/RegData/bibliotheque/briefing/2014/140793/LDM_BRI\(2014\)140793_REV1_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/bibliotheque/briefing/2014/140793/LDM_BRI(2014)140793_REV1_EN.pdf), (Eriřim Tarihi:29.10.2018)

T.C.Anayasası, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf> (Erişim Tarihi: 04.11.2018)

TBMM 7/17304 Sayılı Yazılı Soru Önergesi, <http://www2.tbmm.gov.tr/d26/7/7-17304c.pdf> (Erişim Tarihi: 20.10.2018)

TDK,

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5bccea450d5db5.29117200 (Erişim Tarihi: 22.10.2018)

Tjing, Leslie, Regulating Cryptocurrencies Uncharted Legal Waters, BBH Foreign Exchange 2018 First Quarter Outlook, <https://www.bbh.com/resource/blob/25144/e30fada9d39b1c83aac1dd6a783a2fa5/regulating-cryptocurrencies-pdf-data.pdf> (Erişim Tarihi: 28.10.2018)

WallStreetMojo, Bitcoins | Advantages and Disadvantages of Bitcoin Technology, <https://www.wallstreetmojo.com/bitcoin-technology-advantages-disadvantages/> (Erişim Tarihi: 10.11.2018)

Wignall, Adrian Blundell-, (2014), “The Bitcoin Question: Currency versus Trust-less Transfer Technology”, OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions, No. 37, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/5jz2pwjd9t20-en> (Erişim Tarihi: 28.10.2018).